

Försäkringskassans allmänna råd

ISSN 1652-8743

Försäkringskassans allmänna råd om ändring i Riksförsäkringsverkets allmänna råd (RAR 2002:17) om sjukersättning och aktivitetsersättning;

FKAR 2010:20

beslutade den 3 december 2010.

Försäkringskassan beslutar i fråga om Riksförsäkringsverkets allmänna råd (2002:17) om sjukersättning och aktivitetsersättning

dels att de allmänna råden till 16 a kap. 10 § respektive 20 kap. 3 § andra stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring ska upphöra att gälla,

dels att de allmänna råden till 7 kap. 2 § första stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring ska avse 33 kap. 9 § 1 socialförsäkringsbalken och att beskrivningen av innehållet i bestämmelsen ska ha följande lydelse,

dels att de allmänna råden till 7 kap. 3 § första och andra stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring ska avse 33 kap. 10 och 11 § socialförsäkringsbalken samt att innehållet i bestämmelserna och de allmänna råden ska ha följande lydelse,

dels att de allmänna råden till 7 kap. 3 § första och andra stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring i dess lydelse före den 1 juli 2008 ska avse den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring,

dels att de allmänna råden till 7 kap. 7 § lagen (1962:381) om allmän försäkring ska avse 33 kap. 8, 13 och 20 §§ socialförsäkringsbalken och att beskrivningen av innehållet i bestämmelserna ska ha följande lydelse,

dels att de allmänna råden till 16 kap. 1 § tredje stycket respektive 16 kap. 7 § första stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring ska avse 36 kap. 26 § respektive 36 kap. 22 § socialförsäkringsbalken och att beskrivningen av innehållet i bestämmelserna ska ha följande lydelse,

dels att de allmänna råden till 16 kap. 20 § första och fjärde stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring ska avse 106 kap. 16 och 18 §§ socialförsäkringsbalken och att beskrivningen av innehållet i bestämmelserna ska ha följande lydelse,

dels att de allmänna råden till 16 a kap. 5 § andra stycket lagen (1962:381) om allmän försäkring ska avse 37 kap. 9 § andra stycket socialförsäkringsbalken samt att beskrivningen av innehållet i bestämmelsen och de allmänna råden ska ha följande lydelse,

dels att de allmänna råden till 20 kap. 2 a § lagen (1962:381) om allmän försäkring ska avse 112 kap. 2 § socialförsäkringsbalken och att beskrivningen av innehållet i bestämmelserna och de allmänna råden ska ha följande lydelse,

FKAR 2010:20 dels att beskrivningen av innehållet i 2 § förordningen (1998:1773) om ersättning vid särskilda insatser för personer med tre fjärdedels sjukersättning eller aktivitetsersättning och de allmänna råden till samma bestämmelse ska ha följande lydelse.

Till socialförsäkringsbalken

33 kap. 9 § 1

Innehållet i bestämmelsen

Hel sjukersättning eller aktivitetsersättning lämnas när den försäkrades arbetsförmåga är helt eller i det närmaste helt nedsatt.

Allmänna råd

Vid bedömningen om den försäkrade trots viss begränsad arbetsförmåga är berättigad till hel förmån bör försäkringskassan beakta följande. För bedömning av arbetstiden bör utgångspunkten vara ett heltidsarbete i den sysselsättning, det uppdrag eller det förvärvsarbete den försäkrade kan utföra. Arbetstiden bör inte överstiga en åttondel av ett sådant heltidsarbete. Arbetsinkomst som inte överstiger en åttondel av den normala inkomsten på heltid i den sysselsättning, det uppdrag eller det förvärvsarbete den försäkrade kan utföra bör inte påverka rätten till hel förmån.

33 kap. 10 och 11 §§

Innehållet i bestämmelserna

När det bedöms hur nedsatt arbetsförmågan är ska Försäkringskassan beakta den försäkrades förmåga att försörja sig genom förvärvsarbete på arbetsmarknaden.

Bedömningen ska göras

- efter samma grunder oavsett på vilket sätt prestationsförmågan är nedsatt, och
- i förhållande till ett heltidsarbete.

Med inkomst av arbete likställs i skälig omfattning värdet av arbete med skötsel av hemmet.

Allmänna råd

Om en försäkrad har minskat sin arbetstid på grund av sjukdom bör Försäkringskassan vid bedömningen av hans eller hennes förmåga att försörja sig själv, beakta om minskningen av arbetsinkomsten står i proportion till arbetstidsminskningen.

Vid bedömningen av arbetsförmågans nedsättning för egenföretagare bör värdet av det arbete som företagaren själv utför bedömas med ledning av vad han eller hon måste betala någon annan person för att få arbetet utfört. Vid beaktande av rörelseinkomster bör man ta hänsyn till att dessa kan vara att anse som kapitalavkastning i skiftande utsträckning. Dessutom bör hänsyn tas till att rörelseinkomster kan vara starkt konjunkturkänsliga och i vissa yrken vara beroende av förhållanden som en företagare inte kan råda över.

För att arbete med skötsel av hemmet ska påverka bedömningen av rätten till sjukersättning och aktivitetsersättning, bör utredningen visa att arbetsinsatsen skulle kunna användas i ett förvärvsarbete på arbetsmarknaden och att den försäkrades arbetsförmåga därmed inte kan anses vara helt eller i det närmaste helt nedsatt.

Med heltidsarbete bör avses en arbetstid på 40 timmar i veckan om det inte finns något kollektivavtal inom arbetsområdet som anger annat.

33 kap. 8, 13 och 20 §§

Innehållet i bestämmelserna

En försäkrad som på grund av funktionshinder ännu inte har avslutat sin skolgång på grundskolenivå och gymnasial nivå vid ingången av juli det år då han eller hon fyller 19 år har rätt till aktivitetsersättning. En sådan funktionshindrad får hel aktivitetsersättning oberoende av arbetsförmågans nedsättning. Han eller hon har rätt till aktivitetsersättning under den tid som skolgången varar.

Allmänna råd

Aktivitetsersättning vid förlängd skolgång på grund av funktionshinder bör endast beviljas den som har ett funktionshinder som beräknas kvarstå under hela den planerade studietiden på grundskole- och gymnasienivå.

Aktivitetsersättning vid förlängd skolgång bör endast beviljas under deltidsstudier om en försäkrad inte klarar att bedriva heltidsstudier på grund av funktionshinder.

Den förlängda skolgången bör anses pågå även under lov och andra ledigheter som kan förekomma inom ramen för den förlängda skolgången.

Den förlängda skolgången på grundskole- och gymnasienivå bör anses vara avslutad när den försäkrade

1. har inhämtat grundläggande kunskaper till och med gymnasienivå med rätt till slutbetyg, eller
2. definitivt avbryter studierna innan de avslutats enligt 1.

36 kap. 22 §

Innehållet i bestämmelsen

Om arbetsförmågan väsentligen förbättras för en försäkrad som får aktivitetsersättning, ska rätten till förmånen omprövas. En försäkrad som regelbundet och under en längre tid har uppvisat en arbetsförmåga som han eller hon antogs sakna när beslutet om aktivitetsersättning fattades ska antas ha en väsentligt förbättrad arbetsförmåga, om inte något annat framkommer.

Allmänna råd

För att det ska anses vara frågan om en längre tid bör arbetsförmåga ha uppvisats under en period om minst tre månader.

36 kap. 26 §

Innehållet i bestämmelsen

Om en försäkrad får aktivitetsersättning, får tiden för förmånen förlängas även om han eller hon inte ansökt om det.

Allmänna råd

Det är endast om det finns en särskild anledning som Försäkringskassan bör förlänga aktivitetsersättning utan ansökan. En särskild anledning kan till exempel vara att den försäkrade saknar sjukdomsinsikt.

37 kap. 9 § andra stycket

Innehållet i bestämmelsen

Utländska inkomster ska ingå i reduceringsinkomsten, om de är av motsvarande slag som dem som anges i första stycket och skulle ha varit pensionsgrundande enligt 59 kap. socialförsäkringsbalken om de tjänats in i Sverige.

Allmänna råd

Vid beräkningen av den preliminära sjukersättningen bör vid omräkning till svensk valuta den kurs användas som gällde för den dag då ansökan enligt 37 kap. 3 § kom in till Försäkringskassan.

När den slutliga sjukersättningen bestäms bör den genomsnittliga valutakursen för inkomståret användas.

106 kap. 16 och 18 §§

Innehållet i bestämmelserna

Sjukersättning och aktivitetsersättning lämnas inte för tid efter det att den försäkrade sextio dagar i följd varit frihetsberövad på grund av att han eller hon är häktad eller intagen i anstalt, eller är intagen i hem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser som vård av unga för verkstälighet av sluten ungdomsvård.

Försäkringskassan får medge en nära anhörig, som för sitt uppehälle är beroende av den försäkrade, rätt att helt eller delvis få sjukersättning eller aktivitetsersättning som enligt 16 § annars inte ska lämnas. Utbetalning av del av förmån till nära anhörig ska i första hand ske från den inkomstrelaterade ersättningen.

Allmänna råd

Om den nära anhöriges inkomster (inklusive egna tillgångar och socialförsäkringsförmåner) efter skatt understiger det belopp som framgår av Kronofogdemyndighetens årligen utgivna föreskrifter och allmänna råd om bestämmande av förbehållsbeloppet vid utmätning av lön m.m., bör han eller hon anses vara beroende av den försäkrade för sitt uppehälle.

Vid bedömningen av en nära anhörigs behov av hela eller del av den tillfälligt indragna sjukersättningen eller aktivitetsersättningen bör vägledning hämtas från nämnda allmänna råd. Beloppet (efter skatt) som utbetalas till den anhörige bör tillsammans med den anhöriges egna inkomster inte understiga det förbehållsbelopp som framräknas på sätt som framgår av nämnda allmänna råd. Det bör dock inte överstiga hela den tillfälligt indragna er-

sättningen.

FKAR 2010:20

112 kap. 2 §

Innehållet i bestämmelsen

För tid till dess att ett ärende har avgjorts får Försäkringskassan besluta i fråga om ersättning om det inte utan betydande dröjsmål kan avgöras om rätt till ersättning finns, men det är sannolikt att sådan rätt finns, och det är av väsentlig betydelse för den försäkrade (s.k. intermistiskt beslut).

Allmänna råd

Försäkringskassan bör inte genom ett interimistiskt beslut betala ut sjukersättning och aktivitetsersättning för längre tid än tre månader. Undantag kan göras om Försäkringskassan avvaktar en särskild utredning. Ett nytt interimistiskt beslut bör därefter endast fattas om det inträffar omständigheter som Försäkringskassan inte kan påverka.

Till den upphävda lagen (1962:381) om allmän försäkring

7 kap. 3 § första stycket i dess lydelse före den 1 juli 2008

Innehållet i bestämmelsen

Vid bedömningen av i vad mån arbetsförmågan är nedsatt ska beaktas den försäkrades förmåga att försörja sig själv genom sådant förvärvsarbete som är normalt förekommande på arbetsmarknaden, eller genom annat lämpligt arbete som är tillgängligt för den försäkrade. Bedömningen ska göras efter samma grunder oavsett arten av den föreliggande nedsättningen av prestationsförmågan. Med inkomst av arbete likställs i skälig omfattning värdet av hushållsarbete i hemmet.

Allmänna råd

Om en försäkrad på grund av sjukdom minskat sin arbetstid bör Försäkringskassan vid bedömningen av hans eller hennes förmåga att försörja sig själv, beakta om minskningen av arbetsinkomsten står i proportion till arbetstidsminskningen.

Vid bedömningen av arbetsförmågans nedsättning för egenföretagare bör värdet av det arbete företagaren själv utför bedömas med ledning av vad han eller hon måste betala någon annan person för att få arbetet utfört. Vid beaktande av rörelseinkomster bör man ta hänsyn till att dessa kan vara att anse som kapitalavkastning i skiftande utsträckning. Dessutom bör hänsyn tas till att rörelseinkomster kan vara starkt konjunktur känsliga och i vissa yrken vara beroende av förhållanden som en företagare inte kan råda över.

För att hushållsarbete i hemmet ska påverka bedömningen av rätten till sjukersättning och aktivitetsersättning, bör utredningen visa att arbetsinsatsen skulle kunna användas i ett på arbetsmarknaden normalt förekommande arbete och att den försäkrades arbetsförmåga därmed inte kan anses vara helt eller i det närmaste helt nedsatt.

7 kap. 3 § andra stycket i dess lydelse före den 1 juli 2008

Innehållet i bestämmelsen

Om det finns särskilda skäl för det får Försäkringskassan vid bedömningen av arbetsförmågans nedsättning beakta den försäkrades ålder samt den försäkrades bosättningsförhållanden, utbildning, tidigare verksamhet och andra liknande omständigheter. Bedömningen av arbetsförmågans nedsättning enligt första stycket ska göras i förhållande till ett heltidsarbete.

Allmänna råd

Det är endast när den försäkrades arbetsförmåga av medicinska skäl är nedsatt med minst en fjärdedel i ett på arbetsmarknaden normalt förekommande arbete, som Försäkringskassan i sin bedömning av arbetsförmågans nedsättning bör väga in andra faktorer än rent medicinska.

Ju längre tid den försäkrade har kvar till den allmänna pensionsåldern, desto starkare faktorer bör krävas för att Försäkringskassan ska kunna ta hänsyn till åldern vid bedömningen av arbetsförmågans nedsättning. Om den försäkrade är under 60 år bör det finnas andra mycket tungt vägande omständigheter som tillsammans med åldern försvårar försörjningsförmågan.

Det förhållandet att äldre arbetskraft kan vara dåligt efterfrågad på arbetsmarknaden bör inte ensamt leda till att en rimlighetsbedömning görs.

Med heltidsarbete bör avses en arbetstid på 40 timmar i veckan om det inte finns kollektivavtal inom arbetsområdet som anger annat.

Till förordningen (1998:1773) om ersättning vid särskilda insatser för personer med tre fjärdedels sjukersättning eller aktivitetsersättning**2 §***Innehållet i bestämmelsen*

Ersättning skall betalas från den allmänna försäkringen

1. vid anställning med lönebidrag med ett belopp som motsvarar lönebidraget, och
2. vid anställning hos Samhall Aktiebolag med ett belopp som motsvarar kostnaden för lön och andra förmåner enligt kollektivavtal samt avgifter som skall betalas enligt socialavgiftslagen (2000:980) och lagen (1994:1920) om allmän löneavgift.

Ersättningen betalas ut av Försäkringskassan efter särskild framställning. Ersättning enligt 1 betalas till Arbetsförmedlingen. Ersättning enligt 2 betalas till Samhall Aktiebolag.

Allmänna råd

Om Försäkringskassan betalar ersättning enligt förordningen och den försäkrade byter sin anställning från anställning hos Samhall AB till lönebidragsanställning eller omvänt bör ersättningen fortsätta att betalas. Försäkringskassan bör då betala ersättningen enligt vad som gäller för den nya an-

| ställningsformen.

FKAR 2010:20

Dessa allmänna råd gäller från och med den 1 januari 2011.

FÖRSÄKRINGSKASSAN

EVA NORDQVIST

Jenny Lindmark